

προταθείσης ἄλλης ισοβάθμου θέσεως εἰς τινα τῶν ἡμετέρων προκατόχων, οὗτος ἀνενδοιάστως ἀπεκρίθη, ὅτι μόνην τὴν ἐφορίαν θέλει, διότι ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας του δὲν συγχωρεῖ αὐτῷ νὰ ἐργασθῇ. Τὸ δὲ ὄντως δύσαρεστον εἶναι ὅτι τὴν τοιαύτην περὶ καθηκόντων τοῦ ἔφόρου θεωρίαν καθιστᾶ παρ' ἡμῖν ἀσυγχρίτως ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ ζημιώδεστέραν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἢ φύσις τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος. 'Ο Ελλην ἔχει εἴ πέρ τις καὶ ἄλλος ἀνεπτυγμένον τὸ αἰσθημα οὐχὶ τοῦ νομίμου, ἀλλὰ τοῦ δικαίου, καὶ δυσανασχετεῖ νὰ ἐργάζεται ἐπὶ ἔξι ὅλας ὥρας ἀντὶ ἔκατὸν κατὰ μῆνα δραχμῶν, ἐνῷ βλέπει τὸν προϊστάμενον αὐτοῦ, τὸν κατ' οὐδὲν ἄλλο πλήν τῆς θέσεως ἀνώτερον, λαμβάνοντα τὸ τετραπλάσιον ὅπως ἐπὶ ἡμίσειαν μόνον ὥραν καπνίζῃ ἢ φλυαρῇ ἐν ὠρισμένῳ τόπῳ. 'Αληθὲς εἶναι ὅτι καὶ ἐν ἄλλαις χώραις ἐδόθησαν κατ' ἔξαρτεσιν ὡς τιμὴ καὶ ἀμοιβὴ θέσεις βιβλιοθηκαρίου. 'Αλλ' οἱ ταύτας λαβόντες ὠνομάζοντο Μωρῆ, Φλωβέρ, Ρενάν ἢ Σλαγερμάχερ. Δύσκολον δῆμος φαίνεται ἡμῖν, καὶ τὴν μεταξὺ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἐλλάδος διαφορὰν διανοητικῆς ἀναπτυξεως ὑπολογίζοντες, νὰ θεωρήσωμεν τοὺς παρ' ἡμῖν ἐφορεύοντας ὡς ἵσα κεκτημένους δικαιώματα τιμητικῆς ἀναπάντεως ἐν Βιβλιοθήκῃ. 'Ελαχίστης δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπαρχούσης πνευματικῆς διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ προϊστάμενου καὶ τῶν ὑπαλλήλων, δίκαιον εἶναι νὰ λαμβάνεται πολὺ μᾶλλον ὑπ' ὄψιν τὸ ποσὸν ἢ τὸ ποιὸν τῆς ἐργασίας τοῦ ἔφόρου. 'Αλλως δὲ, οἰστήποτε καὶ ἀν ἥναι οὗτος, ἡ κατάστασις ἢ μᾶλλον ἡ ἀκαταστασία εἰς ἥν εὑρίσκεται σήμερον ἔξι ἐσφαλμένων θεωριῶν ἡ Βιβλιοθήκη, ἐπιβάλλει αὐτῷ οὐ μόνον νὰ ἐπιβλέπῃ πᾶσαν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ μετέχῃ αὐτῆς, διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς κρατῶν τὸ πηδάλιον καὶ διὰ τῆς ἄλλης ὡς ἀπλοῦς ἐρέτης τὸ κωπίον.

Η ΑΤΜΟΠΛΟΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ

Ἐξῆλθεν εἰς ἐπαίτειαν ὅχι ἐπαίγων, ἀλλ' οἴκτου. 'Ο κ. Στέφανος Ξένος, ὃς Ἀγγλοέλλην δέσποτε λεμαν, δὲν ηδύνατο να τῆς ἀρνηθῆ τὴν δεκάραν του. 'Η δεκάρα του αὐτὴ εἶναι ἀρθρον φέρον τὰ ἀρχικὰ τῆς ὑπογραφῆς του εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα του 'Εκτάκτου Παραρτήματος τοῦ Βρετταρικοῦ 'Αστέρος, τοῦ δοπού ή ἐμφάνισις εἰς τὸν ὄριζοντα μας κάμνει ἐνιστεῖ νὰ ἔχωμεν δύω σελήνας.

Εἰς τὸν κ. Ξένον, ζῶν μεγαλοφυὲς μυθιστόρημα χαρακτῆρος, ἔχομεν ἀδυναμίαν πρὸ πολλοῦ. "Οχι μόνον μᾶς εὐχαριστοῦν τὰ παράδοξά του, ἐλκύουν ἀκόμη τὴν προσοχήν μας καὶ αἱ ἀλογίαι του. Εἶναι ἀλογίαι ἀνθρώπου πολλὰ ἔδοντος, πολλὰ γνωρίζοντος, πολλὰ ποθοῦντος, πολλὰ δνειρώττοντος. Εἶναι δόλος φαντασία καὶ πραγματικότης. Εἶναι ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων οἵτινες, ἐὰν ἥταν πεπεισμένοι δτι ὑπάρχει Θεός, θὰ τὸν ἀνεκάτονταν εἰς τὰ οἰκονομολογικά των σχέδια, διότι τὸν διάβολον τὸν ἔχουν ἀνακατώσει πρὸ πολλοῦ. "Ολοι αὐτοὶ εἶναι μεγάλη ἐμπορικὴ έταιρία Διάβολος καὶ Συντροφία.

* * *

* * *

* * *

πλοϊκῆς 'Εταιρίας τῆς Σύρου, αὐτὸν τὸν ὅποιον εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς ἔκαμψαν τὰ ὄργανα αὐτῆς τῆς 'Εταιρίας νὰ φύγῃ τῆς Νήσου ὁπτῶν λίθους ἀναθέματος ἐναντίον τῆς σωματευμορίας ἥν ἔξασκε ἐκεῖ ἡ διαβόητος ἀτμοπλοϊκή; Βεβαίως ὅχι ὁ Διάβολος, διότι καὶ αὐτὸς ἀκόμα ἔξηπατήθη ὑπὸ τῆς 'Εταιρίας.

"Ολος ὁ χαρακτὴρ, τὸ παρελθόν, αἱ ἐπιχειρήσεις καὶ ἴδια ἐκεῖνο, ἐφ' ὃ δ. κ. Ξένος πάντοτε ἐναρύνεται εἰς τὰς ἐκατὸν ἐκδόσεις τῆς αὐτούσιογραφίας του, ἃς ἔχει κάμει ἔχοι τοῦδε, τὸ δὲ τὸ πλῆρες δηλαδὴ στόλαρχός ποτε ἐν μέσῳ 'Οκεανῷ, συνωμότουν παρ' αὐτῷ νὰ ἀναφανῇ ἐπὶ τῶν λέμβων τοῦ Λεβιάθαν του Βρεττανικοῦ 'Αστέρος μὲν κοστοῦμι πυγμάχου ἐναντίον τῆς παλαιᾶς 'Ατμοπλοϊκῆς 'Εταιρίας. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ὁ κ. Ξένος ἔξι ἐνστίκτου ὀφειλε νὰ παραστῇ συνήγορος τῆς Νέας 'Ατμοπλοϊκῆς 'Εταιρίας, ὥν διευθύνει ὁ κ. Γεαλούσης. Διότι δ. κ. Γιαλούσης ἐπιχειρεῖ ὅτι ἐπεχείρησεν ὁ κ. Ξένος, στολαρχήσας ποτε δώδεκα μεγάλων ἀτμοπλοίων. 'Η μόνη μεταξὺ τῶν δύο διαφορὰ εἶναι δτι ὁ μὲν Σμυρναῖος κ. Ξένος ἀνέμιξε πάντοτε τὸ μυθιστόρημα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του, ὁ δὲ Χῖος κ. Γιαλούσης δόηγὸν ἔχει τὸ συντηρητικὸν ἐκεῖνο πνεῦμα τῶν συμπολιτῶν του, ὅπερ μετέβαλεν εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις εἰς Ἑλληνικὰ ἐμπορεῖα. 'Αλλὰ κατὰ βάθος καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνος θέλουν καὶ ἐν 'Ελλάδι νὰ ἐπιπλεύσῃ τὸ ἄτομον, ἐλεύθερον νὰ θαλασσοπλοιοῦ ἢ νὰ καταποντίζηται, μακρὰν πάσης κυβερνητικῆς παροχῆς ἢτις μεταβάλλει ὅλην τὴν οἰκονομικὴν κοινωνίαν εἰς χωλήν, ἀντὶ μιᾶς ἔχουσαν ἀνάγκην τεσσάρων βακτηρίων διὰ νὰ βαδίσῃ.

'Ο κ. Ξένος ἔξετάζων τὸ πρόσωπον τῆς 'Εταιρίας τῆς Σύρου τὸ εὐρίσκει τόσον ἀμαρτωλὸν, ὥστε ἡ τολμηρά του διάνοια δὲν ἐδίστασε νὰ ἔξενέγκῃ τὴν μεγάλην ἀνθηκότητα δτι 'Αρτιμιμώτερος ἡτοῦ 'Εταιρία αὐτῇ, ἀν ἐγνώριζε τὶς ὀφειλε νὰ κάμῃ, νὰ ἥτο δ θαλάσσιος μέγας ἐλημητικὸς στόλος σήμερον καὶ νὰ ἔτεχε μεγακλέπτορας ἢ νὰ κερδίσῃ ὅγμα μικρῶν λωποδυτῶν διὰ τύποτε." (ἰδε παράρτημα Βρεττ. 'Αστ., σ. 132). Διὰ νὰ δικαιολογήσῃ καθ' ἔαυτὸν δ. κ. Ξένος τὸ μέγα ἔγκλημα τοῦ Μεγακλέπτορος, καὶ νὰ τὸ ἀναγάγῃ εἰς λάμψιν μεγάλου Εὔεργετου, βεβαίως θὰ αἰσθάνεται ἐν τῇ πατριωτικῇ του καρδίᾳ πόσα ἡδύνατο νὰ ποάδῃ ἡ 'Εταιρία ὑπὲρ τοῦ τόπου αὐτοῦ, τὰ δηοῖα ἐκ τῆς ἀνεπολογίστου ὀφελείας ὥν θὰ προσεπορίζοντο θὰ τῇ συνεχώρουν ἀκόμη καὶ αὐτὰς τὰς ἀπολαύσεις τοῦ μεγακλέπτορος.

* * *

* * *

* * *

"Ἐν μόννῳ διέφυγε τὴν γνωστὴν εὐφυῖαν τοῦ κ. Ξένου, δτι οἱ εἰς τὰς τῆς 'Εταιρίας ἀναμιχθέντες καὶ μηδὲν ἔπραξαν καὶ μεγακλέπτορες ἔγένοντο. Οὐχὶ μόνον οἱ μεγάλοι τῆς 'Εταιρίας ἐγένοντο ζάπλουτοι, ἀλλὰ καὶ οἱ υπηρέται τῶν ἀκόμη ἔκτισαν μεγαλοπρεπῆ μέγαρα. Θέλετε νὰ χύσωμεν εἰς τοὺς δρόμους κατάλογον ὀνομάτων μεγακλέπτορων; Τι γίνεται νομίζετε ἡ ἐνὸς ἐκατομυρίου ἐπιχορήγησις ὥν λαμβάνει ἡ 'Εταιρία παρὰ τοῦ δημοσίου; Γίνεται κομμάτια καὶ τὰ διανέμονται οἱ μεγακλέπτορες. Διατί ἐκέρδιζε τὸ Λλούδ πρὸ τριακονταετίας ποιοῦν τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν ἀνευ ἐπιχορηγήσεως; Διότι δὲν ἔκλεπτεν; Διατί δὲν ἔκέρδισαν τίποτε οἱ Μέτοχοι τῆς 'Εταιρίας; Διότι σπαταλώσιν οἱ κατὰ καιροὺς σύμβουλοι καὶ μετ' αὐτῶν ὅλοι οἱ πράκτορες, ὑποπράκτορες, καμαρόστοι, καὶ ὅλοι ἐν τὰς γείρας ἐταιρικὸν διῆλθε χρῆμα.

* * *

* * *

* * *

'Αλλ' ὁ κ. Ξένος θέλει, λέγει, «νὰ τὴν στρέψῃ τὴν 'Εταιρίαν καὶ ἐκ τοῦ ἑτέρου προσώπου.» *Δυ τὸ ἔν πρόσωπόν της τῷ ἐφάνη τόσῳ ρύπαρδόν, ὥστε νὰ ὀνομάσῃ «λωποδύτας» τοὺς διευθύνοντας, ἀγνοοῦμεν πῶς τῷ ἐφάνη τόσῳ καθαρὸν τὸ ἀντίθετον πρόσωπον τῆς 'Εταιρίας. Φαίνεται ὅτι παρὰ πολὺ ἰδιοτρόπως ἔχει γίνεσται τὸ Εὐαγγελικόν : «Οὐ τὰ εἰσαγόμενα, ἀλλὰ τὰ ἔξαγομενα. 'Αλλ' αὐταὶ αἱ θυσίαι, αὐταὶ αἱ ὑπηρεσίαι, αὐταὶ αἱ ἔθνικαὶ ἔκδουλεύσεις, εἰναι ἡ μυθολογία τῆς 'Εταιρίας καὶ ἡ μυθολογία δυνατῶν νὰ ἀμπνέη ποιητὰς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ οἰκονομολόγους.

*
**

'Ο οἰκονομολόγος γνωρίζει ὅτι ἡ 'Εταιρία αὐτὴ δὲν ἡδύνατο νὰ διοικηθῇ ἐνόσῳ ἡ κυβερνητικὴ ἀκολασία θὰ ἔξακολουθῇ νὰ ῥίπτῃ εἰς τὰς ἀσχημίας της τὸν πέπλον τῆς Κυβερνητικῆς 'Επιχορηγήσεως. 'Ο οἰκονομολόγος γνωρίζει ὅτι ὁ κ. **Πεσαλόσης** μὲ τὴν μίαν του χεῖρα γίνεται πρόξενος οἰκονομιῶν τὸ διλιγώτερον 300,000 φρ. κατ' ἔτος εἰς τὸ Δημόσιον Ταμείον καὶ μὲ τὴν ἄλλην διπλασιάζει τὴν δύναμιν, τὴν ἀνεσιν, τὰς εὔκολιας καὶ τὴν ἐφινήν τῆς 'Ελληνικῆς συγκοινωνίας. 'Ο οἰκονομολόγος γνωρίζει ὅτι ἀπέναντι τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἡ 'Ελληνικὴ Βουλὴ καὶ ἡ 'Ελληνικὴ Κυβερνητικὴ δέον νὰ κηρυχθῶσι **συγκλέπτορες** τῶν **Μεγακλεπτόρων** τοῦ κ. Ξένου, ἵνα θελήσωσι νὰ μὴ λάθωσιν ὅπ' ὅψιν τὴν νέαν φάσιν τῆς ἐλληνικῆς συγκοινωνίας ἢν ἐδημιουργήσεν, δ. κ. **Πεσαλόσης**, ἀλλ' ἔξακολουθήσωσι περιφρουροῦσαι τὸ **προνόμιον** τῆς 'Εταιρίας καὶ τῆς κλοπῆς. 'Ο οἰκονομολόγος ἐπὶ τέλους γνωρίζει ὅτι τοιαῦται κυβερνητικαὶ ἐπεμβάσεις, ὑπὸ πνεῦμα ἰδιοτελοῦς κακογοθείας εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῶν ἔθνων, εἰναι αἱ διλιγώτερον πάσης ἄλλης ἐπεμβάσεως ἀνεκταὶ καὶ ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ κοινωνικὸν ρεῦμα εἰναι ἴκανον νὰ πνίξῃ καὶ ἐταιρικὴν καὶ κυβερνητικὴν ἀκόμη ἀντίστασιν.

*
**

'Η κοινωνία θέλει νὰ ἔρτασῃ τὴν χειραφεσίαν τῆς ἀπὸ τῆς μικροτυραννίας τοῦ Σύρου. 'Η Βουλὴ δὲν δύναται νὰ μὴν ἐπέψηφισῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην κοινωνίας.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΖΟΛΑ.

'Ο ἐκ Μασσαλίας ἀνταποκριτής μας **Σόκεν** μεταβάσεις Αἴξ ἐγνώρισε τὸν κ. **Ζολᾶ**. 'Ιδού ἡ ἐπιστολὴ του;

Aix, 22 Οκτωβρίου 1880.

.... Σήμερον ὅμως διεκόπη αἴρνης ἡ μονοτονία αὕτη καὶ ἴδού πῶς. "Εσχον τὴν εύτυχίαν νὰ γνωρίσθω μὲ—ποῖον νομίζεις;—μὲ . . . μὲ . . . τὸν Emile Zola! Ψευτιά! ἀναφωνεῖς τώρα, ἀλλὰ ἂμα ἀναγνώσῃς τὰ κατωτέρω θὰ ἴδῃς ὅτι οὐδὲν τούτου ἀληθέστερον καὶ ἀπλούστερον.

Εἰς τὴν πόλιν αὕτην ὑπάρχει δόδος τις Zola δνομαζομένη, συγχρόνως δὲ καὶ οἱ τάφοι τῶν πατέρων τοῦ Ζολᾶ. Σήμερον λοιπὸν ἡ μᾶλλον χθὲς τὴν πρωταῖν ἀπέθανεν ἡ μήτηρ τοῦ κ. Ζολᾶ. Οὗτος ἥλθεν ἐκ Παρισίων διὰ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν κηδείαν της. Εἰς τὰς 3 1/2 μ. μ. ἥτο ἡ ὥρα τῆς κηδείας. Εἰσέρχομαι λοιπὸν καὶ ἔγω εἰς τὸ σπῆτι του σε

στὸ σπῆτι μου, μὲ ἔκτακτον ἀνυπομονησίαν διὰ νὰ ἴδω τὸν συγγραφέα τῆς Νάνας.

'Εκάθητο μαυροφορεμένος εἰς μίαν γωνίαν, ἐνώπιόν του δὲ πολλοὶ κύριοι καὶ κυρίαι. 'Επερίμενα νὰ ἴδω ἀνθρώπους ἀπλιτούς, ἀξεκούμπωτο, μὲ βρώμιο ὑποκάμισο, ἀξούριστον, ("Ίδε καὶ Παράσχον"). 'Ηπατώμην ὅμως! 'Ο Ζολᾶ, φίλε μου, ἐφόρει καθαρὸν ὑποκάμισον, ὡραῖα καλοκομμένα μαῆρα ἐνδύματα, λευκὸν λαιμοδέτην, καλοδεμένον, κατακτενισμένο κεφάλι, καὶ περιποιημένον γένειον καὶ μουστάκι, νύχια καθαρά!!! φαντάσου!!! . . . Πολὺ παραξένο μοῦ ἐφάνη τοῦτο· πλὴν ὅταν τὸν συνελυπήθη τις καὶ ώμιλησεν, ἐκείνη ἡ πρώτη λέξις τὴν δόποιαν ἥκουσα, ἡ λέξις οὐτὴ τὴν δόποιαν εἶπεν, ἥτο χωνδρή, χονδρή, τρεμουλιαστή! . . .

Τὰ μάτια του είναι ἀεικίνητα καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐληπτόνει ἀπὸ κατρόδην εἰς κατρόδην τὴν θέσιν του διὰ νὰ κρατῇ σημειώσεις ἐπὶ τῶν φυσιογνωμῶν, τῶν κινήσεων, τῶν παπάδων κλ. 'Ἐπι μίαν στιγμὴν τὸ βλέμμα του ἐπεσεν ἐπ' ἐμοῦ καὶ μ' ἐκύτταζεν ἀπὸ ἐπάνω ἔως κάτω ὡς ἀν νὰ κθελε νὰ ἐνθυμηθῇ ἀν μὲ εἰδεν εἰς κάνεν μέρος.

'Η κηδεία ἔξεκίνησεν. "Οπισθεν τῆς νεκροφόρου ἀμάξης δ Ζολᾶ ἀσκεπής κρατούμενος ἀπὸ τὸν βραχίονα ἀπὸ ἔνα φίλον του, ἐπίστης ἀσκεπῆ. 'Βεπεριπάτει ἀφελέστατα καὶ δ περισσότερον λυπημένος ἀπὸ τοὺς δύο — καθὼς ἐφαίνετο τούλαχιστον — δεν ἥτο βεβαίως δ Ζολᾶ.

Μετὰ τρεῖς ὥρας ὑπῆγα νὰ γεματίσω· ἡ σάλα τοῦ ξενοδοχείου Negre—Coste ἥτο ἐρημος καὶ μόνον εἰς μίαν γωνίαν ἔτρωγε κάποιος. ἥτο δ Ζολᾶ, ὅστις ἐκπληρώσας καὶ τὸ τελευταῖον χρέος του ἔτρωγε στὰ γεμάτα . . . 'Ο περίπατος μέχρι τοῦ νεκροταφείου μοῦ εἶχεν ἀνοίξει τὴν ὄρεξιν διατένα μὴ μὴν ἀνοίγε καὶ τὴν τοῦ Ζολᾶ;

'Εκάθησα δοσον τὸ δύνατὸν πλησιέστερον αὐτοῦ, προσποιούμενος ὅτι ἐπραξα τοῦτο κατὰ τύχην, μὴ συλλογισθεῖς δ βλαέ τὸ πρὸ τριῶν ὥρων βλέμμα του.

Μὲ ἡτένισε καὶ πάλιν δύο στιγμὰς καὶ ἐπειτα:

— Je crois, Monsieur, que je vous ai vu ce matin chez moi ; vous connaissiez peut-être ma feu mère ?

— Non, Monsieur . . . au contraire ! (τὰ εἶχα χάσει)

— Non ?

— Non. Je suis venu chez-vous . . . pour . . . avoir le plaisir de connaître l'auteur de Nana ! ..

— Ah! . . . Et vous continuez vos observations encore . . . jusqu' au Restaurant ! ..

'Ἐπὶ τέλους διλίγον κατ' διλίγον ἐσυνήθισα· ὡμιλήσαμεν ἀρκετὰ μαζὶ καὶ φαντάσου, ἔγνώριζεν ὅτι εἰς ἀθήνας μετεφράζετο δ Νάνα εἰς μίαν πολιτικοσατυρικὴν ἐφημερίδα δ ο' Ραμπαγγές!

Μὲ ἔχαιρέτησε καὶ ἀνεχώρησα μετ' διλίγον ἀνεχώρησα καὶ ἔγω εὐχαριστῶν ἐνδομέχως τὴν μακαρίτιδα μητέρα του διότι ἀπέθανε καὶ ως ἐκ τούτου ἔγινεν αἵτια νὰ γνωρίσω τὸν υἱόν της.

Σόκεν.

ΠΑΝΣΕΣ.

Εἶν' αἰσθημα βαθύτατον προχθὲς ἔλεγεν ἔνας Νάνας σ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ἀναίσθητος κανένας.

Κωνσταντζ.